

**Valtioneuvoston kirjelmä Eduskunnalle ehdotuksesta  
Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi  
orgaanisten tinayhdisteiden kieltämiseksi aluksissa (*TBT-  
asetus*)**

Perustuslain 96 §:n 2 momentin mukaisesti lähetetään Eduskunnalle Euroopan yhteisöjen komission 12 päivänä heinäkuuta 2002 tekemä ehdotus Euroopan parlamentin ja neu-

voston asetukseksi orgaanisten tinayhdisteiden kieltämiseksi aluksissa sekä ehdotuksesta laadittu muistio.

Helsingissä 12 päivänä syyskuuta 2002

Ministeri *Jan-Erik Enestam*

Hallitussihteeri Jaana Heikkinen

EU/230702/0555

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ

MUISTIO

**EHDOTUS EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUKSEKSI ORGAANISTEN TINAYHDISTEIDEN KIELTÄMISEKSI ALUKSISSA (TBT-ASETUS); KOM(2002) 396 LOPULLINEN****1. Yleistä**

Euroopan yhteisöjen komissio antoi 12 päivänä heinäkuuta 2002 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 80 artiklan 2 kohdan mukaisesti ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi orgaanisten tinayhdisteiden kieltämiseksi aluksissa (TBT-asetus). Komissio esitteli ehdotuksensa neuvoston merenkulkutyöryhmässä 15 päivänä heinäkuuta 2002. Puheenjohtajamaa Tanskan on tarkoitus käsitellä asetusehdotusta kaudellaan.

Ehdotuksen taustalla on Kansainvälisessä merenkulkujärjestössä IMOssa lokakuussa 2001 hyväksytty kansainvälinen yleissopimus alusten haitallisten kiinnittymisenestojärjestelmien rajoittamisesta (jäljempänä *AFS-yleissopimus*). Alusten rungon pinnoilla käytetään yleisesti kiinnittymisenesto- eli antifouling -järjestelmiä. Niiden tarkoituksena on estää eliöiden tarttuminen rungon pintaan, jolloin alukset kulkevat nopeammin ja kuluttavat vähemmän polttoainetta.

Kiinnittymisenestojärjestelmissä käytetään yleisesti metalliyhdisteitä, erityisesti orgaanista tinayhdistettä tributyylitinaa (TBT). Sen on kuitenkin todettu aiheuttavan vakavia haittoja merieliöille, minkä vuoksi IMOssa on laadittu maailmanlaajuinen yleissopimus TBT-yhdisteiden kieltämiseksi kiinnittymisenestojärjestelmissä.

AFS-yleissopimuksella kielletään haitallis-

ten orgaanisten tinayhdisteiden käyttö aluksissa käytettävissä kiinnittymisenestomaleissa. TBT-yhdisteitä sisältävien maalien ja pinnoitteiden käyttö alusten kiinnittymisenestojärjestelmissä kielletään 1 päivästä tammikuuta 2003 alkaen. Alusten rungossa jo olevat TBT-yhdisteitä sisältävät pohjamaalit ja pinnoitteet tulee joko poistaa tai maalata peittoon 1 päivään tammikuuta 2008 mennessä. Lisäksi sopimuksella luodaan mekanismi, jolla voidaan jatkossa estää myös mahdollinen muiden haitallisten aineiden käyttö kiinnittymisenestojärjestelmissä. Yleissopimus tulee voimaan 12 kuukautta sen jälkeen, kun sen on ratifioinut 25 valtiota, joiden yhteinen osuus maailman koko kauppalaivaston bruttovetoisuudesta on vähintään 25 prosenttia. AFS-yleissopimuksen ei odoteta tulevan kansainvälisesti voimaan vielä vuoden 2003 aikana. IMO on kiirehtinyt kaikkia neuvotteluosapuolina olleita valtioita ja merenkulkualan edustajia ryhtymään vapaaehtoiisiin toimenpiteisiin kiellon täytäntöönpanemiseksi niin pian kuin mahdollista.

Koska pelkästään Euroopan talousalueen maiden ja unionin jäsenyyttä hakeneiden maiden yhteinen alusten osuus maailman koko kauppalaivastosta on yli 30 prosenttia, yleissopimus voisi arvioiden mukaan tulla voimaan vuonna 2004 tai 2005. Suomi on allekirjoittanut AFS-yleissopimuksen kesäkuussa 2002 ja valmistelee parhaillaan sopimuksen ratifiointia.

Komission direktiivi 2002/62/EY velvoittaa jäsenvaltiot kieltämään TBT-yhdisteitä

sisältävien maalien markkinoille saattaminen ja käyttö yhteisön alueella viimeistään 1 päivänä tammikuuta 2003. Koska direktiivin mukainen kieltö ei koske yhteisön jäsenvaltioiden lipun alla purjehtivien alusten käsittelyä TBT-yhdisteillä yhteisön ulkopuolella eikä muun kuin jäsenvaltioiden lipun alla purjehtivia, EU-jäsenvaltioiden satamiin tulevia aluksia, komissio pitää tarpeellisena kiellon ulottamista myös niihin. Komission asetusehdotuksen tavoitteena on turvata yhteisön tasolla AFS-yleissopimuksen päätavoitteen saavuttaminen eli kieltää TBT-yhdisteiden käyttö alusten käsittelyssä 1 päivästä tammikuuta 2003 alkaen ja kieltää yhdisteet kaikissa yhteisön satamiin saapuvissa aluksissa kokonaan 1 päivästä tammikuuta 2008 alkaen. Lisäksi asetusehdotuksen tavoitteena on helpottaa EU:n jäsenvaltioiden AFS-yleissopimuksen ratifiointiprosessia.

Komission asetusehdotusta on Suomessa käsitelty merenkulun EU-työryhmässä kirjallisessa menettelyssä. Lisäksi ulkoasiainministeriö ja ympäristöministeriö ovat antaneet lausuntonsa ehdotuksesta.

## 2. Asetusehdotuksen pääasiallinen sisältö

Asetusehdotuksen tarkoituksena on vähentää tai poistaa alusten kiinnittymisenestojärjestelmissä käytettävien orgaanisten tinayhdisteiden (TBT-yhdisteet) meriympäristölle ja ihmisten terveydelle aiheuttamia haitallisia vaikutuksia. Tämän vuoksi TBT-yhdisteiden käyttö kiellettäisiin yhteisön jäsenvaltioiden lipun alla purjehtivilta aluksilta sekä kaikilta yhteisön jäsenvaltioiden satamiin saapuvilta aluksilta niiden lipusta riippumatta (1 ja 3 artikla).

Alusten käsittelyssä tai uudelleen käsittelyssä ei saisi 1 päivästä tammikuuta 2003 lähtien käyttää orgaanisia tinayhdisteitä, jotka toimivat biosideina kiinnittymisenestojärjestelmissä (4 artikla). Säännöstä sovellettaisiin siirtymäkauden aikana ainoastaan jäsenvaltioiden lipun alla purjehtiviin aluksiin. Siirtymäkaudella tarkoitetaan ajanjaksoa asetuksen voimaantulosta AFS-yleissopimuksen voimaantuloon, kuitenkin enintään vuoteen 2008 saakka.

Jäsenvaltioiden lipun alla purjehtivien aluksien eikä minkään muunkaan lipun alla purjehtivien aluksien rungossa tai ulkoisissa osissa saisi olla TBT-yhdisteitä 1 päivästä tammikuuta 2008 alkaen, jollei niissä ole peittävää pinnoitetta, joka estää yhdisteiden liukenemisen (5 artikla). AFS-yleissopimuksen mukaisesti sekä alusten hiekkapuhallus että peittävän pinnoitteen lisääminen hyväksytään keinoksi poistaa TBT-yhdisteiden haitalliset vaikutukset. Komissio toteaa ehdotuksensa perusteluissa, että kiellon ulottaminen kolmansien maiden lipun alla purjehtiviin aluksiin jo 1 päivästä tammikuuta 2003 alkaen ei olisi sopusoinnussa AFS-yleissopimuksen kanssa.

Komissio toteaa ehdotuksessaan, ettei ole tarkoituksenmukaista luoda päällekkäisiä järjestelmiä AFS-yleissopimuksen kanssa. Jäsenvaltioiden lippua käyttävien aluksien katsastusta ja todistuskirjojen antamista koskevien säännöksiin tulisi näin ollen vastata AFS-yleissopimusta. Bruttovetoisuutta 400 tai yli olevat alukset on katsastettava ja niille on annettava todistuskirja, joka vastaa AFS-yleissopimuksen todistuskirjaa (liite I). Aluksilta, joiden pituus on 24 metriä tai enemmän mutta joiden bruttovetoisuus on alle 400, edellytetään AFS-yleissopimuksen tavoin ainoastaan vaatimustenmukaisuustodistusta (liite II). Jäsenvaltioiden jo mahdollisesti antamat kansalliset vaatimustenmukaisuusvaikutukset ovat voimassa 1 päivään tammikuuta 2004 saakka (6 artikla).

Todistuskirjojen valvonnan osalta asetusehdotuksen 7 artiklassa viitataan AFS-yleissopimukseen ja direktiiviin 95/21/EY (jäljempänä *satamavalvontadirektiivi*). Satamavalvontadirektiivin soveltamisala on kytkeyty nimenomaan voimaan tullessiin kansainvälisiin yleissopimuksiin, eikä sitä siten voida käyttää perustana asetuksen nojalla tehtävälle valvonnalle. Siksi jäsenvaltioiden olisi sovellettava siirtymäkauden aikana yhteisön jäsenvaltion lippua käyttäviin aluksiin direktiivin säännöksiä vastaavia määräyksiä.

Komissio ehdottaa asetuksen voimaantuloa siten, että TBT-yhdisteet voitaisiin kieltää 1 päivästä tammikuuta 2003.

## 3. Asetusehdotuksen vaikutus Suomen lainsäädäntöön

Aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetun lain (300/1979, alusjätelaki) 3 §:n mukaan asetuksella voidaan antaa vesien pilaantumisen ehkäisemiseksi tarpeellisia säännöksiä suomalaisen aluksen sekä Suomen satamiin tai satamista tai sisävesialueella liikennöivän ulkomaisen aluksen rakenteesta, varusteista, miehityksestä ja käytöstä. Merilain (674/1994) 1 luvun 8 §:ssä säädetään aluksen merikelpoisuudesta ja käytöstä. Mainitun pykälän 2 momentin mukaan muun muassa aluksen rakenteesta, varusteista, miehityksestä sekä aluksen katsastuksesta säädetään asetuksella.

Parlamentin ja neuvoston asetus on Suomessa suoraan sovellettavaa oikeutta. Asetus sisältää lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä siltä osin kuin kyse on todistuskirjojen valvontaan liittyvistä satamatarkastuksista. Alusturvallisuuden valvonnasta annetun lain (370/1995) 10 §:ssä säädetään alusten asiakirjojen tarkastuksesta. Alusten katsastusta ja todistuskirjojen antamista koskevat asetusehdotuksen kohdat edellyttävät alusten katsastuksesta annetun asetuksen (1123/1999) muuttamista.

#### **4. Taloudelliset vaikutukset**

Ehdotuksella ei ole taloudellisia vaikutuksia Suomelle, koska Suomen lipun alla purjehtivissa aluksissa ei pääsääntöisesti käytetä TBT-yhdisteitä sisältäviä kiinnittymisenestojärjestelmiä.

#### **5. Valtioneuvoston kanta**

Valtioneuvoston yleinen lähtökohta on, että ottaen huomioon merenkulun globaalin luonteen, aluksille asetettavien sääntöjen kehittä-

mämisessä ja uudistamisessa ensisijaisena forumina tulisi olla Kansainvälinen merenkulkujärjestö IMO. Uusien määräyksien olisi tultava voimaan maailmanlaajuisesti samaan aikaan kilpailuhaittojen vähentämiseksi.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että AFS-yleissopimus tulisi kansainvälisesti voimaan mahdollisimman pian. Ennen AFS-yleissopimuksen voimaantuloa yhteisön jäsenvaltioiden lipun alla purjehtiville aluksille asetettava TBT-yhdisteitä koskeva kiello asettaa yhteisön alukset eri asemaan kolmansien maiden lipun alla purjehtiviin aluksiin nähden. AFS-yleissopimuksen voimaantulomääräykset huomioon ottaen on kuitenkin todennäköistä, että yleissopimus tulee voimaan suhteellisen nopeasti. Kielto ei näin ollen muodostuisi kohtuuttomaksi yhteisön jäsenvaltioiden lipun alla purjehtiville aluksille. Suomen lipun alla purjehtivat alukset eivät pääsääntöisesti käytä TBT-yhdisteitä sisältäviä kiinnittymisenestojärjestelmiä.

Valtioneuvoston kannan mukaan Suomen tulisi asetusehdotuksen käsittelyn yhteydessä pyrkiä asetusehdotuksen ja AFS-yleissopimuksen oikeudellisen suhteen selventämiseen. Jäsenvaltiot saattavat joutua soveltamaan yleissopimusta kolmannen maan lipun alla purjehtiviin aluksiin ja TBT-asetusta EU-jäsenvaltioiden lipun alla purjehtiviin aluksiin. Jotta vältettäisiin käytännön ongelmat rinnakkaisen soveltamisen tilanteessa, asetuksen tulisi vastata AFS-yleissopimusta mahdollisimman tarkasti. Asetuksessa tulisi lisäksi selvittää sen soveltamisen jatkuminen tilanteessa, jossa kaikki EU:n jäsenvaltiot ovat tulleet AFS-yleissopimuksen osapuoliksi.

Suomella on yleinen tarkasteluvarauma esitykseen.